

Opinions of Turkish Education Students towards the Undergraduate Program and Turkish Teaching to Foreigners Course

Filiz METE^{*a}, Gözde AVŞAR^b

Article Info

DOI:

10.14686/buefad.585459

Article History:

Received: 02.07.2019

Accepted: 09.10.2019

Published: 15.10.2019

Keywords:

teaching Turkish,
readiness,
expectation.

Article Type: Research
article

Abstract

The teaching of Turkish as a foreign language started with TÖMER, which was first established in 1984 in Ankara University and continues in many universities. It has been possible to teach Turkish as a foreign language within the scope of the programs which educate Turkish teachers even as only one course (3rd grade 6th semester) in 22 years. The course, which was called as Turkish Teaching to Foreigners, was one of the compulsory courses taught in the departments of Turkish Language Teaching in 2006 by rearranging the programs taught in the faculties of education. The purpose of this study is to determine the readiness and expectations of the students in the 3rd year (Spring) 6th semester in Turkish Language Teaching Program. In this study, qualitative research was adopted and face-to-face interview technique was used. A total of 108 participants were interviewed. The collected data were subjected to content analysis. It can be said that there is a clear difference in the readiness and expectations of the participants on the subject and that this course can only be realized in order to raise awareness about the subject in a one-semester and 2-hour training week.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Yabancılara Türkçe Öğretimi Dersine Yönelik Hazırbulunuşluk ve Beklentilerinin Belirlenmesi

Makale Bilgisi

DOI: 10.14686/buefad.585459

Makale Geçmişi:

Geliş: 02.07.2019

Kabul: 09.10.2019

Yayın: 15.10.2019

Anahtar Kelimeler:

Türkçe öğretimi,
hazırbulunuşluk,
beklenti.

Makale Türü: Araştırma
makalesi

Öz

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi kurumsal anlamda ilk kez 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER ile başlamış ve hâlen birçok üniversitede devam etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ise sadece bir ders olarak (3. sınıf 6. dönem) bile üniversitelerin Türkçe öğretmeni yetiştiren programları kapsamına girmesi 22 yılda mümkün olmuştur. Yabancılara Türkçe öğretimi adıyla açılan ders, 2006 yılında eğitim fakültelerinde öğretimi yapılan programların yeniden düzenlenmesiyle Türkçe öğretmenliği bölümlerinde okutulan zorunlu derslerden biri olmuştur. Bu çalışmanın amacı, Türkçe Öğretmenliği Programında zorunlu dersler arasında 3. Yıl (Bahar) 6. Yarıyılında Yabancılara Türkçe Öğretimi adıyla yer alan derse yönelik öğrencilerin hazırbulunuşluk ve beklentilerinin neler olduğunu belirlemektir. Çalışmada, nitel araştırma benimsenmiş ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Toplam 108 katılımcıyla görüşülmüştür. Toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Katılımcıların konuyla ilgili hazırbulunuşluklarında ve beklentilerinde bariz farklılıklar olduğu ve sadece bir yarıyıl ve haftada 2 saatlik bir eğitim sürecinde söz konusu dersin ancak konuyla ilgili farkındalık oluşturmak üzere gerçekleştirilebileceği söylenebilir.

*Corresponding Author: flzmt27@gmail.com

^a Assoc. Dr., Hacettepe University, Ankara/Turkey, <https://orcid.org/0000-0002-8835-3884>

^b Teacher, MoNE, Zonguldak/Turkey, <https://orcid.org/0000-0002-3955-6503>

Introduction

Technology has shrunk the world and within seconds the network of communication between individuals has made possible. As a result, it has affected foreign language learning and individuals' desire and needs for learning foreign languages have increased. Of course, many things can be considered among the reasons an individual learns a foreign language: migration, education, marriage, personal curiosity and etc. The history of learning Turkish as a foreign language started many years ago.

Teaching Turkish as a foreign language comes first with the *Divan-ı Lügat-it Turkish* work of Kaşgarlı Mahmud in the 11th century. Although it is a dictionary in terms of structure, it is actually a work written to teach Arabs Turkish; Emphasizing the richness of Turkish, it is a cultural treasure with expressions covering the life of the Turkish people. In the 15th century, Ali Şir Nevai, who tries to explain the beauties of Turkish to the Turkish youth, meets Muhakemet-ül Lugateyn. It is also known that Turkish classes as a foreign language are also held in Acemi Schools during the Ottoman Empire. With the declaration of the republic in 1923, Turkish has now taken its place at the international level; language and cultural policies have been established and studies on this issue have begun to be emphasized. Finally, after 1950, the teaching of Turkish as a foreign language was more systematically and seriously handled within the universities.

Due to the civil war in Syria, many people took refuge in Turkey in 2011. Although the wave of immigration is nearing its eighth year, the people who took refuge in Turkey to return to their country in the short term is not possible. As a result of this migration situation, teaching Turkish as a foreign language has become an important field and it has made urgent and compulsory training of personnel in this field. Because with the immigration wave we experienced, education problems that could not come up in the first place started to come to the forefront as time progressed. There is a risk that unpredictable problems may arise in the future for children of Syrian families who are left uneducated for a long time.

As of 2017, the reports of the Directorate of Migration and Refugee Services announced the statistical documents of the immigration that occurred in gradual waves with the following figures.

Table 1: The Number Of Syrian Refugees Registered as of 29 August 2018 in Migration Statistics Report:

AGE	MALE	FEMALE	TOTAL
0-4	279.938	261.367	541.305
5-9	247.534	232.308	479.842
10-18	349.753	303.221	652.974
19-24	312.136	221.516	533.652
25-34	357.755	262.041	619.796
35-44	189.086	155.643	344.729
45-59	135.600	130.103	265.703
60-90+	54.265	58.037	112.302
TOTAL	1.926.067	1.626.236	3.552.303

*Migration Statistics Report (GİR)

November 8, 2018 date, the number of registered Syrians in Turkey has increased by 8 thousand 494 persons compared to the previous month and 3 million 594 thousand 232 people in total (Ministry of Interior, 2018). The majority of this figure is composed of by children. According to UNICEF data 54% (1.471.958) of Syrian refugees in Turkey are children (UNICEF, 2016).

This intense wave of immigration has of course caused some problems to grow. Education is the right of every child and the education system has to meet the educational needs of people of different ethnic backgrounds (Şeker & Aslan, 2015:92). Children not included in education is hosting a big risk to the future of both for Turkey and the Syrian people (Yavuz, Mızrak, 2016:194). However, if these children continue their education, some difficulties arise both for themselves and for the education system. These children have to make additional efforts to adapt to school because of the sudden and difficult migration processes they have experienced, having different background and cultural characteristics, and not sharing a common language (Yavuz, Mızrak, 2016:177). The most important factor that will facilitate the adaptation process is their education in Turkish. Therefore, it is very important for them to learn Turkish and be included in the education system.

Göç gerçeğinin ardından MEB, (2013) “Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” başlıklı Genelge yayınlarak; Following the fact of migration, MONE (2013) issued a circular entitled “Education and Training Services for Syrian Citizens Under Temporary Protection in Turkey” and announced that;

- provision of education to ensure that children do not suffer loss of years,
- the coordination of education services is under the responsibility of MoNE,
- if the need for teachers is not sufficient, the assignment of people who speak Arabic in accordance with the requirements,
- assignment of volunteer teachers or persons who are appropriate to the conditions,
- if they wish, children of Turkish origin can also receive education through the Turkish curriculum,
- preparation of Turkish and vocational training courses for those who want to learn Turkish,
- the registration of those with residence permits to ensure their schooling is required.

The Ministry of National Education has been involved in the integration of Syrian children into the Turkish Education System. The main resource that will facilitate the adaptation process of these children is their language skills that enable them to communicate with their peers and society. Turkish Language Education must be provided in order to follow the course syllabus and to communicate with peers in our country during the integration process to Turkish Education System. Because problems in learning Turkish will delay adaptation to society. Of course, this particular need is a situation that requires special measures. However, the main problem is that there is no official institution that educates undergraduate level instructors about teaching Turkish as a foreign language.

Teaching Turkish as a foreign language started for the first time in the institutional sense with TOMER, established in Ankara University in 1984. Currently, Turkish language teaching as a foreign language continues to be institutionalized in many universities. However, it has been possible in 22 years for the teaching of Turkish as a foreign language, even as a single course, within the scope of the universities that train Turkish teachers. The course, which was opened with the name of teaching Turkish to foreigners, became one of the compulsory courses taught in Turkish teaching departments by reorganizing the programs taught in the faculties of education in 2006.

Below is a sample table of the 16-week course content of the Teaching Turkish to Foreigners course, which is one of the compulsory courses of the 3rd year 6th grade of Turkish Education.

Table 2: Contents of Teaching Turkish to Foreigners

Weeks	Contents	Hours
1	What is tongue? (Mother tongue / Second language)	2
2	What is Foreign Language Learning?	2
3	Historical Course and Current Situation of Teaching Turkish to Foreigners	2
4	Why is the cascading currency system necessary?	2
5	Preparation and Application of the Placement Test	2
6	Ideal Class Layout and Number of Students	2
7	Textbook, Workbook and Supplementary Dictionaries	2
8	Midterm	2
9	Basic Principles in Foreign Language Teaching	2
10	General Principles of Foreign Language Teaching	2
11	Language Teaching Methods	2
12	Language Teaching Techniques	2
13	Material Preparation and Criteria	2
14	Material Preparation and Criteria	2
15	General evaluation	2
16	Final exam	2
Total		32

Ref: <http://gbp.gazi.edu.tr/>

The table below is the content of another 14-week Turkish Language Teaching course for another University

Table 3: Contents of Teaching Turkish to Foreigners

Weeks	Contents	Hours
1	What is tongue? (Mother tongue / Second language)	2
2	What is Foreign Language Learning?	2
3	Historical Course and Current Situation of Teaching Turkish to Foreigners.	2
4	Why is the cascading currency system necessary?	2
5	Preparation and Application of the Placement Test.	2
6	Ideal Class Layout and Number of Students	2
7	Textbook, Workbook and Supplementary Dictionaries	2
8	Midterm	2
9	Basic Principles in Foreign Language Teaching	2
10	General Principles of Foreign Language Teaching	2
11	Language Teaching Methods	2
12	Using Language Teaching Techniques in Teaching Turkish to Foreigners	2
13	Material Preparation and Criteria	2
14	General evaluation	2
Total		28

Ref: <https://w3.beun.edu.tr/>

The fact that teaching Turkish as a foreign language in the new undergraduate program is a very important development. However, the course in question; "Theoretical (30 hours) - 2 hours per week, the realistic practice is about 24 hours (one day) when quiz, final, and absenteeism periods are omitted. This time is necessary to create awareness rather than detailed training. In this context, it is important to determine the readiness and expectations of the students in the subject.

Aim of the study

There is a compulsory course called Teaching Turkish to Foreigners in the 3rd Year (Spring) 6. Semester in the Turkish Language Teaching Curriculum for Turkish Education Department. Although the course of teaching Turkish to foreigners is shown as theoretical (30 hours) - 2 hours per week in the Turkish teaching program of the faculties of education, the realistic practice is approximately 24 hours (one day) when visa, final and absenteeism periods are omitted. The aim of this study is to reveal the readiness and expectations of the students for this course.

In order to find this answer, the participants were interviewed and the following questions were asked:

1. Did you voluntarily choose to study in the Turkish education program or did you have to?
2. If the teaching of Turkish as a foreign language was an elective course, would you choose it? Why or why not?
3. What are the course achievements you expect from this course?
4. Do you think there are similarities and differences between the methods and techniques used in teaching Turkish and the methods and techniques used in teaching Turkish as a foreign language?

Method

The design of the study, study group, data collection tools, data collection methods and data analysis are in this section.

Research Design

Qualitative research approach was adopted in the study. Qualitative research is an inductive approach that focuses on describing events and phenomena within their natural environment, focusing on understanding and reflecting participants' perspectives (Çokluk, Yılmaz, Oğuz, 2011:96). Face-to-face interview technique was used in the qualitative research. This approach was chosen for the determination and interpretation of the research subject from the perspective of the individuals interviewed.

Study Group

The research was conducted in the third year of the Turkish education program in the 2015-2016 academic year. All students (111) participated in the study, first and second teaching branches. However, the students who did not finalize the course registration and did not attend the courses in the first week (3) were excluded and the total number of participants was 108. 64 (59%) of the total number of participants were male and 44 (41%) were female in the study. 2nd grade students (4) who take courses from upper class are also in the study group.

Data Collection Tools

In the study, interviews were conducted with Turkish teacher candidates using semi-structured interview questions prepared by the researchers. Semi-structured interviews are qualitative data collection strategies with open-ended questions that the researcher pre-determined (Yıldırım ve Şimşek, 2016). The interview form was prepared in consultation with 2 field experts in terms of usability and suitability for the purpose. The interviews were conducted on a voluntary basis and were conducted in a friendly chat environment.

Data Collection and Analysis

During the interviews, a researcher was a reporter and recorded the answers. Since the data will be analyzed by content analysis method, the order of the questions or subjects were not taken into consideration during the interview and an attempt was made to create a natural process as much as possible while individuals were talking.

The interviews with the students of the study group continued for the second and third weeks of February 2016 for a total of two weeks. The interviews were conducted in the school environment for a minimum of 23 minutes and a maximum of 37 minutes and recorded with the permission of the participants.

After each interview, the records of the data obtained by the researchers were examined by preliminary analysis and transferred to computer. After the interviews and records were completed, the data were grouped according to the order of the research questions and evaluated on the basis of the order.

Findings

Following the content analysis, the students' statements about their readiness and expectations for the course are presented below with direct excerpts.

1. Whether they willingly chose the Turkish education program they participate

Since it is thought that it will have an impact on readiness and expectations, it will be useful to determine whether the students are willing to participate in the program first or if they are obliged to do so.

Table 4: Participation in Turkish Language Teaching Program

Willingness to the program	f	%
Yes	72	%67
No	36	%33
Total	108	100

Of the 108 participants, 72 (67%) reported that they came to the department willingly, and 36 (33%) reported that they had read this section because they had to. It was understood that the requests of the students who did not inadvertently attend the program were only to get university diploma. Of course, it can be said that this also affects the expectations of the participants from the training process.

2. Whether Turkish teaching to foreigners would be an elective course

Volunteering is not in question as this course is compulsory. It would be beneficial to determine that voluntarily requesting the course will have an effect on the expectation.

Table 5: Willingness to Course

Willingness to course	f	%
Yes	88	%81
No	16	%15
I am not sure	4	%4
Total	108	100

When asked if they would prefer the course named Turkish to foreigners If it was an elective course, 88 (81%) participants stated that they would prefer it, 16 (15%) of them not and 4 (4%) of them stated that they were undecided.

Some of the 88 participants who stated that they would like to choose this course explained their reasons as follows:

- K92: *I certainly would. I think it is necessary.*
- K27: *I think it's necessary. As a teacher we can't be appointed, at least we do this job.*
- K63: *Sure I would. I think every Turkish teacher should take it. The students we will address are not always fluent in Turkish. We also need to receive training for people who do not speak Turkish as a native language.*
- K2: *Yeah, I would. Because I would like to know how to teach my native language to foreigners.*
- K43: *The name of the course sounded interesting. I wonder, I would buy...*
- K4: *I would, because I've always wondered what my own language is like from the outside. I'd like to see it more thoroughly. It may be useful because it is not clear where I will be assigned in the future.*
- K12: *Yeah, I would. I think it's a necessary and useful lesson. As a result, there are many foreigners in our country who want to learn Turkish and need to learn this language. I need someone to teach them. From our point of view, it will enable us to improve ourselves in the field of education. I think we can learn our language better. Because we learn something best by teaching.*

16 (15%) of the participants stated that they would not want to take this course if they were elective. They explained why they would not want to as follows:

- K37: *No, I wouldn't. I will teach Turkish not to foreigners but to Turks.*
- K43: *I would not. I would choose other courses something like literature to improve my profession.*
- K85: *I wouldn't. I would like to learn a more common language.*
- K22: *I would not. I would say this is not necessary because I failed in the second grade and I had too many lessons I took again this year.*
- K36: *No, I wouldn't. As my department, we can take more important courses. Like literature, grammar and so on ... ..*

Of the 108 participants, 4 (4%) stated that they were undecided about whether they would like to take elective courses and explained the situation as follows:

- K5: *I did not know. I am not sure.*
- K13: *I asked those who took the class last year. Then I would decide according to difficulty and ease.*
- K74: *My decision changes depending on the instructor.*

3. The achievements they expect from this course

According to the data obtained from the interviews, the expectations of the participants are gathered under five main themes.

Table 6: Expectations from the Course

Expectations	f	%
Creating a business opportunity	21	%19
Strengthening field knowledge	49	%46
Communicating with strangers	15	%14
Learning something new	7	%6
Without expectation	16	%15
Total	108	100

When asked about the expectations of 108 participants before attending the course, some of the participants explained their expectations as follows:

- K1: *Being able to recognize my own language from the perspective of foreigners and transfer them to them ...*
- K76: *It can help us communicate with foreign people.*
- K93: *My Turkish vocabulary is enriched and I learn and apply grammar rules properly.*
- K11: *We will learn how to tell Turkish to children whose mother tongue is different. Here I see it as gain. I don't think he has any other gains ...*
- K24: *How and to what extent can a foreign language be taught? I will try to find out this.*

4. Similarities and differences between the methods and techniques used in teaching Turkish and the methods and techniques used in teaching Turkish as a foreign language

Table 7: Similarities and Differences

Methods and techniques	f	%
Different	74	%69
Same	25	%23
No idea	9	%8
Total	108	100

It was asked whether there are similarities and differences between the methods and techniques used in teaching Turkish and the methods and techniques used in teaching Turkish as a foreign language. 74 participants (69%) stated that although there were similarities, there were differences between the two. 25 (23%) respondents said that they were both the same, but 9 (8%) participants stated that they had no idea.

Some participants expressed their views on similarities and differences in methods and techniques as follows:

- K35: *Of course there are similarities that you are teaching the language again, because I think there are similarities and differences. But there must be different methods and techniques for foreigners.*
- K12: *Of course there are. We will tell the same subject, in fact, we will only have to comply with the principle of relativity to the target that will be different to a foreigner who does not know any Turkish, of course we cannot tell it as we do to a Turk. We need to simplify and adapt to them. Therefore, some differences may arise.*
- K2: *I think that there will be similarities in the methods used to be taught that the language is the same language.*
- K18: *I think it's the same. The same types and methods are often used when teaching any language. The same paths are preferred, from simple to complex, from known to unknown.*
- K94: *I think they're the same thing. What they both have in common is language teaching. There is no difference between teaching a foreign language to its own language and Turkish to a society that knows a different language.*
- K55: *I do not know. Since I haven't taken this lesson before, I can't compare.*
- K101: *I have no prior knowledge of the course.*
- K28: *I have no idea. I hope it's different.*

The opinions of 108 Turkish teacher candidates about the course were determined.

Conclusion

Learning or teaching a foreign language is not an easy task. Learning a foreign language means getting to know a language and culture other than the mother tongue. This is a long process that requires the expertise of the instructor and the effort of the learner. Teaching Turkish to foreigners is an area with different dimensions than Turkish education and teaching as a mother tongue. It is clear that for a subject with such different content, only

one semester and 2 hours of education per week cannot be effective enough in undergraduate programs. In a study conducted by Durukan and Maden (2011), as a result of the study aiming to determine the attitudes of Turkish teacher candidates towards the undergraduate program courses of Turkish Language Teaching Department; In the attitudes of the Turkish teacher candidates towards the course, the content of the course, the methods and techniques used in the course, the necessity of the course to be proficient in Turkish teaching, the theoretical or practical course of the course, the external / weekly hours of the course, the use of the skills gained in the course, the usefulness of the course in private and professional life and they found that the course was effective on the rates and above the average of the appropriateness of the Turkish Education department to its objectives. In this context, it should be accepted that the course can only be realized in order to raise awareness on the subject.

The aim of this study is to determine the readiness and expectations of the students in the Department of Turkish Education: Teaching Turkish to Foreigners in the 3rd year and 6th semester among the compulsory courses in Turkish Language Teaching Curriculum. For this purpose, one of the first things to know is whether students participate voluntarily in the program. However, it was determined that 72 (67%) of the 108 participants interviewed stated that they came to the department willingly, but 36 (33%) of them reported that they had to. It is inevitable that this will be reflected in the readiness and expectations of the participants. The student who states that *'I'm gonna take the diploma and do another job. No need for extra courses.'* means he only wishes to graduate with an average degree of achievement, and has minimum expectation about the program. Of course, this student will not need to take the course if it is elective.

When asked if they would prefer the Turkish teaching course as an elective course, 88 (81%) of the 108 participants stated that they would want to take the course, but 16 (15%) did not want it and 4 (4%) were undecided. However, the attitude of the student towards a course will affect the success of that course (Şam Altunay, 2007: 3).

However, when asked if they would prefer elective courses, there are also participants who stated that they would prefer direct field courses that they thought would be useful when they were teachers rather than new information on a subject they did not know. *'I wouldn't choose it because it was a new topic. When I was a teacher, I wanted things I could use.'*

In addition, another interesting result that emerges from participant statements is that sometimes elective course names are more effective than content. It can be said that this situation has the same effect as book titles. Because some participants stated that they would choose because the name came from different even if it was elective. *'I'd get it because it sounds interesting.'* *'No literature, no educational sciences. So different. I'd look at its name and get it for sure.'* Although this is not the subject of the direct study, it is one of the issues to be considered.

The expectations expressed by the participants about the Turkish course for foreigners are gathered under five main themes. 49 (46%) of the students strengthened their field knowledge, 21 (19%) provided job opportunities if they could not be appointed, 15 (14%) provided the opportunity to communicate with foreigners, 7 (6%) learned something new for themselves. reported that they have expectations. 16 participants stated that they do not have any expectations other than diploma because they do not want to be teachers. This result proves that undergraduate education is not seen as a direct professional opportunity. Sadly, in a similar way, Gelisli and Beisenbayeva (2015) compared the students' attitudes towards the department they studied, compared with the total attitude score, Philosophy Teacher, Science Teacher Education, Psychological Counseling and Guidance and Turkish Language It was determined that there was a higher positive attitude in literature teaching department compared to other departments, whereas students with the lowest positive attitude were found in Turkish and German Language Teaching.

The expectations expressed by the participants about the Turkish course for foreigners are gathered under five main themes. These are: Creating a business opportunity (19%), Strengthening field knowledge (46%), Communicating with strangers (14%), Learning something new (6%), Without expectation (%15). Only 46 (49%) of the participants reported that they want to strengthen their field knowledge. This result proves that undergraduate education is not seen as a direct professional opportunity.

About the methods and techniques used in teaching Turkish as a foreign language between the methods and techniques used in teaching Turkish, 74 participants (69%) stated that although there were similarities, there were differences between the two. 25 (23%) respondents said that they were both the same, and 9 (8%) participants stated that they had no idea. Even if the aim of the course is as; comprehend the approaches, methods and

techniques of teaching Turkish to foreigners and form the materials related to this and determine the best way to teach Turkish to foreigners with different methods, techniques and materials. It is clear that such few hours of instruction cannot be sufficient to acquire sufficient knowledge and skills in teaching Turkish as a foreign language. Under these circumstances, it is almost impossible to meet the expectation as one participant stated that they will learn how to teach Turkish to someone who does not know our language.

As a result, the course should be designed to raise awareness, but as there are no programs to train experts in the field at the undergraduate level, it should be supported and enriched with elective courses, and should be provided with the opportunity to train interested candidates.

Acknowledgement

This study is the full and expanded version of the oral presentation presented at the congress UTEOK 2018.

Türkçe Eğitimi Öğrencilerinin Lisans Programı ve Yabancılara Türkçe Öğretimi Dersine Yönelik Görüşleri

Giriş

Teknoloji dünyayı küçültmüş ve saniyeler içinde bireyler arası iletişim ağını mümkün kılmıştır. Bu durum da yabancı dil öğrenimini etkilemiş ve bireylerin yabancı dil öğrenme istek ve ihtiyaçları artmıştır. Elbette bireyin yabancı bir dili öğrenme sebepleri arasında pek çok şey sayılabilir: göç, eğitim, evlilik, kişisel merak gibi... Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilme hikayesi yıllar önceye dayanmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, 11. yüzyıldaki Kaşgarlı Mahmud'un Divan-ı Lügat-it Türk eseri ile ilk olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapı itibarıyla sözlük olsa da aslında Araplara Türkçe'yi öğretmek amacıyla yazılmış eser; Türkçenin zenginliğini vurgulayan Türk insanının yaşamını kapsayan ifadelerle bir kültür hazinesi niteliği taşımaktadır. 15. Yüzyıla gelindiğinde ise Türk gençlerine Türkçe'nin güzelliklerini anlatmaya çalışan Ali Şir Nevai'nin, Muhakemet-ül Lügatayn adlı eseriyle karşılaşmaktadır. Yine Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki Acemi Okullarında da yabancı dil olarak Türkçe derslerinin yapıldığı bilinmektedir. 1923 yılında cumhuriyetin ilanı ile Türkçe artık uluslar arası düzeyde yerini almış; dil ve kültür politikaları oluşturularak bu konudaki çalışmalara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Nihayet 1950 yılından sonra üniversiteler bünyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi daha sistemli ve ciddi biçimde ele alınmıştır.

2011 yılında Suriye'de başlayan iç çatışmalar nedeniyle insanlar Türkiye'ye sığınmıştır. Göç dalgası neredeyse sekizinci yılını doldurmak üzere olmasına rağmen, Türkiye'ye sığınan insanların kısa vadede ülkelerine geri dönmeleri mümkün görünmemektedir. Günümüze değin yaşanan Suriye'den göç gerçeği yabancı dil olarak Türkçe öğretimini önemli bir alan hâline getirmiş ve bu alanda acil eleman yetiştirilmesini zorunlu kılmıştır. Zira yaşadığımız göç dalgasıyla beraber, ilk etapta gündeme gelemeyen eğitim sorunları zaman ilerledikçe daha çok ön plana çıkmaya başlamış, Suriyeli ailelerin uzun süre eğitimsiz kalan çocukları için ileride öngörülemez sorunların ortaya çıkma riski doğmuştur.

Göç ve Mülteci Hizmetleri Müdürlüğü'nün raporları aşamalı dalgalar hâlinde gerçekleşen göçün istatistik belgelerini 2017 yılı itibarıyla aşağıdaki rakamlarla duyurmuştur.

Tablo 1: 29 Ağustos 2018 Tarihi İtibarıyla Kayıt Altına Alınan Suriyeli Mülteci Sayısı

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0-4	279.938	261.367	541.305
5-9	247.534	232.308	479.842
10-18	349.753	303.221	652.974
19-24	312.136	221.516	533.652
25-34	357.755	262.041	619.796
35-44	189.086	155.643	344.729
45-59	135.600	130.103	265.703
60-90+	54.265	58.037	112.302
TOPLAM	1.926.067	1.626.236	3.552.303

*Göç İstatistik Raporu (GİR)

8 Kasım 2018 tarihi itibarıyla Türkiye'deki kayıtlı Suriyeli sayısı bir önceki aya göre 8 bin 494 kişi artarak toplam 3 milyon 594 bin 232 kişi olmuştur (İçişleri Bakanlığı, 2018). Bu rakamın büyük bir çoğunluğunu ise çocuklar oluşturmaktadır. UNICEF'in verilerine göre Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin %54'ü (1.471.958) çocuktur (UNICEF, 2016).

Yaşanan bu denli yoğun göç dalgası elbette bir takım sorunların büyümesine neden olmuştur. Eğitim her çocuğun hakkıdır ve eğitim sistemi farklı etnik kökenlere sahip kişilerin eğitim ihtiyaçlarına cevap vermek zorundadır (Şeker ve Aslan, 2015:92). Eğitimden uzak kalan çocuklar hem Türkiye için hem de Suriye halkının durumu için büyük bir risk barındırmaktadır (Yavuz, Mızrak, 2016:194). Ancak bu kişilerin eğitime devam etmesi durumunda ise hem kendileri için hem de eğitim sistemi için bir takım güçlükler ortaya çıkmaktadır. Bu çocuklar yaşadıkları ani ve zorlu göç süreçleri, farklı geçmiş ve kültürel özelliklere sahip olmaları, ortak bir dili paylaşmamaları gibi nedenlerle okula uyum sağlamak için ek çaba göstermek durumunda kalırlar (Yavuz, Mızrak, 2016:177). Uyum sürecini kolaylaştıracak en önemli etken ise, Türkçe eğitim almaları olacaktır. Bu nedenle Türkçe öğrenmeleri ve eğitim sisteminin içine dahil edilmeleri çok önemlidir.

Göç gerçeğinin ardından MEB, (2013) “Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” başlıklı genelge yayınlarak;

- çocuklara sene kaybı yaşamamalarını sağlayacak nitelikte eğitimin sunulması,
- eğitim hizmetlerinin koordinasyonunun MEB’in sorumluluğunda olması,
- öğretmen ihtiyacının, o ildeki norm fazlası öğretmenlerden, yeterli olmaması durumunda şartlara uygun Arapça bilen kişilerden görevlendirilerek karşılanması,
- eğitim vermek isteyen öğretmen veya şartlara uygun kişilerin görevlendirilmesinin yapılması,
- Türk asıllı olanların talep etmeleri hâlinde Türkiye müfredatında da eğitim görebilmesi,
- Türkçe öğrenmek isteyenler için Türkçe ve mesleki eğitim kursları açılması,
- oturma izni olanların kayıtları yapılarak okullarının sağlanmasını duyurmuştur.

Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine entegrasyonunda Millî Eğitim Bakanlığının çeşitli faaliyetleri olmuştur. Bu çocukların uyum sürecini kolaylaştıracak ana kaynak, akranları ve toplumla iletişim kurmalarını sağlayacak dil becerileridir. Türk Eğitim Sistemine Entegrasyon sürecinde ders müfredatını takip edebilmeleri ve ülkemizdeki akranlarıyla iletişim kurabilmeleri için mutlaka Türkçe dil eğitimi verilmesi gerekmektedir. Zira Türkçenin öğrenilmesinde yaşanacak sorunlar topluma uyumu geciktirecektir. Elbette bu özel ihtiyaca binaen tedbirler gerektiren bir durumdur. Ancak asıl sorun, Türkçenin yabancı bir dil olarak öğretilmesiyle ilgili lisans düzeyinde eğitmen yetiştiren resmi bir kurumun henüz bulunmamasıdır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi kurumsal anlamda ilk kez 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER ile başlamış ve hâlen birçok üniversitede devam etmektedir. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin sadece bir ders olarak bile üniversitelerin Türkçe öğretmeni yetiştiren programları kapsamına girmesi 22 yılda mümkün olmuştur. Yabancılara Türkçe öğretimi adıyla açılan ders, 2006 yılında eğitim fakültelerinde öğretimi yapılan programların yeniden düzenlenmesiyle Türkçe öğretmenliği bölümlerinde okutulan zorunlu derslerden biri olmuştur.

Aşağıda bir üniversitenin Türkçe Eğitimi 3. sınıf 6. dönem zorunlu derslerinden biri olan “Yabancılara Türkçe Öğretimi” dersinin 16 haftalık ders içeriği tablosu verilmiştir.

Tablo 2: Ders İçeriği

Hafta	Ders İçeriği	Saat
1	Dil nedir? (Ana dili / İkinci dil)	2
2	Yabancı Dil Öğrenimi Nedir, Nasıl Olmalıdır?	2
3	Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihî Seyri ve Bugünkü Durumu	2
4	Basamaklı Kur Sistemi Niçin Gereklidir?	2
5	Seviye Tespit Sınavının Hazırlanışı ve Uygulanışı	2
6	İdeal Sınıf Düzeni ve Öğrenci Sayısı	2
7	Ders Kitabı, Çalışma Kitabı ve Yardımcı Sözlükler	2
8	Ara sınav	2
9	Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler	2
10	Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler	2
11	Dil Öğretim Yöntemleri	2
12	Dil Öğretim Teknikleri	2
13	Materyal Hazırlama ve Ölçütleri	2
14	Materyal Hazırlama ve Ölçütleri	2
15	Genel Değerlendirme	2
16	Final sınavı	2
Toplam		32

Kaynak: <http://gbp.gazi.edu.tr/>

Aşağıdaki tablo ise bir diğer üniversitenin 14 haftalık Yabancılara Türkçe Öğretimi ders içeriğidir.

Tablo 3: Ders İçeriği

Hafta	Konular	Saat
1	Dil nedir? (Ana dili / İkinci dil)	2
2	Yabancı Dil Öğrenimi Nedir, Nasıl Olmalıdır?	2
3	Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihi Seyri ve Bugünkü Durumu	2
4	Basamaklı Kur Sistemi Niçin Gereklidir?	2
5	Seviye Tespit Sınavının Hazırlanışı ve Uygulanışı	2
6	İdeal Sınıf Düzeni ve Öğrenci Sayısı	2
7	Ders Kitabı, Çalışma Kitabı ve Yardımcı Sözlükler	2
8	Ara sınav	2
9	Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler	2
10	Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler	2
11	Dil Öğretim Yöntemleri	2
12	Dil Öğretim Tekniklerini Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Kullanma	2
13	Materyal Hazırlama ve Ölçütleri	2
14	Genel değerlendirme	2
Toplam		28

Kaynak: <https://w3.beun.edu.tr/>

Yeni lisans programında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin yer bulması oldukça önemli bir gelişmedir. Ancak söz konusu ders; “teorik (30 saat) -haftada 2 saat” olarak gösterilse de gerçekçi uygulama vize, final, olası devamsızlık süreleri çıkarıldığında yaklaşık olarak 24 saat (bir gün) civarına tekâmül etmektedir. Bu süre ise detaylı eğitimden ziyade farkındalık oluşturmak için gereklidir. Bu bağlamda söz konusu ders konusunda öğrencilerin derse ilişkin hazırbulunuşluk düzeylerinin ve beklentilerinin belirlenmesi önemlidir.

Çalışmanın amacı

Bu çalışmanın amacı, *Türkçe Eğitimi Bölümü: Türkçe Öğretmenliği Öğretim Programında zorunlu dersler arasında 3. Yıl (Bahar) 6. Yarıyılında Yabancılara Türkçe Öğretimi* adıyla yer alan derse yönelik öğrencilerin hazırbulunuşluk ve beklentileri nelerdir? sorusuna cevap aramaktır. Bu cevabı bulabilmek için katılımcılara aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Türkçe eğitimi programını isteyerek mi seçtiniz, mecburen mi?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersi seçmeli bir ders olsaydı seçer miydiniz? Neden?
3. Bu dersten elde etmeyi umduğunuz kazanımlar nelerdir?
4. Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir.

Yöntem

Çalışmanın türü, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi ile ilgili yöntemsel konular bu ana başlık altında ele alınmıştır.

Araştırma Deseni

Çalışmada, nitel araştırma benimsenmiştir. Nitel araştırma, tümevarımcı bir yaklaşımla, olayları ve olguları doğal ortamları içinde betimleme, katılımcıların bakış açılarını anlama ve yansıtma üzerine odaklanan araştırma yaklaşımıdır (Çokluk, Yılmaz, Oğuz, 2011:96). Nitel araştırma kapsamında ise yüz yüz görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu yaklaşım, araştırma konusunun görüşülen bireylerin gözünden ele alınarak daha detaylı açıklanabilmesi ve yorumlanabilmesi için tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2015- 2016 öğretim yılının bahar döneminde bir devlet üniversitesinin, Türkçe öğretmenliği lisans programının üçüncü sınıfında öğrenim görmekte olan bireylerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya birinci ve ikinci öğretim şubesi olmak üzere derse katılan bütün öğrenciler dâhil edilmesine rağmen ilk hafta ders kayıt işlemini

kesinleştirmeyen ve derslere katılmayan öğrenciler dâhil edilmediği için toplam katılımcı sayısı 108'dir. Çalışma grubunu oluşturan toplam sayının 64'ü (% 59) erkek, 44'ü (%41) kadındır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, Türkçe öğretmen adaylarına araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacının önceden belirlediği açık uçlu sorularla nitel veri toplama stratejisidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Hazırlanan görüşme formu uygunluğu ve kullanılabilirliği açısından görüş almak üzere iki alan uzmanına gösterilmiştir. Görüşmeler tamamen gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiş ve samimi bir sohbet havasında geçmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşmeler esnasında bir araştırmacı raportörlük etmiş ve cevapları kayda geçirmiştir. Veriler içerik analiz tekniğiyle analiz edileceği için görüşme esnasında soruların veya konuların sırası dikkate alınmamış, bireyler konuşurken mümkün olduğunca doğal bir süreç oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerle yapılan görüşmeler, toplam iki hafta süresince, 2016 yılı Şubat ayının ikinci ve üçüncü haftası boyunca devam etmiştir. Görüşmeler okul ortamında, sohbet havasında en az 23, en çok 37 dakika süresince gerçekleştirilmiş ve katılımcıların izinleri doğrultusunda yazılarak kayda alınmıştır. Her görüşmeden sonra araştırmacılar tarafından elde edilen verinin kayıtları ön analize tabi tutularak incelenmiş ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Görüşmeler ve kayıtlar tamamlandıktan sonra veriler araştırma sorularının sıralaması gözetilerek gruplandırılmış ve söz konusu sıra baz alınarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Gerçekleştirilen içerik analizi sonrasında öğrencilerin derse yönelik hazırbulunuşluk ve beklentileri hakkında fikir veren ifadeleri aşağıda doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

1. Türkçe eğitimi programını isteyerek seçip seçmedikleri

Hazırbulunuşluk ve beklentilerine etkisi olacağı düşünüldüğünden dolayı öğrencilerin öncelikle programa isteyerek mi, mecbur kaldıkları için mi katıldıklarının belirlenmesi faydalı olacaktır.

Tablo 4: Türkçe Öğretmenliği Programına Katılım

Programa isteklilik	f	%
Evet	72	%67
Hayır	36	%33
Toplam	108	100

Toplam 108 katılımcının 72'si (%67) okuduğu bölüme isteyerek geldiğini, 36'sı (%33) ise mecbur kaldığı için bu bölümde okuduğunu bildirmiştir. İstemeden programa devam eden öğrencilerin isteklerinin sadece diploma almak olduğu anlaşılmıştır. Bu durumun elbette katılımcıların eğitim sürecinden beklentilerini de etkilediği söylenebilir.

2. Yabancılara Türkçe öğretimi dersi seçmeli bir ders olsaydı tercih edip etmeyecekleri

Söz konusu ders zorunlu olduğundan dolayı gönüllülük söz konusu değildir. Dersi gönüllü olarak istemenin beklentiye de etkisi olduğundan belirlenmesi faydalı olacaktır.

Tablo 5: Derse İsteklilik

Derse isteklilik	f	%
İsterdim	88	%81
İstemezdim	16	%15
Emin değilim	4	%4
Toplam	108	100

Yabancılara Türkçe öğretimi dersi seçmeli bir ders olsaydı tercih edip etmeyecekleri sorulduğunda toplam 108 katılımcıdan 88'ü (%81) tercih edeceğini, 16'sı (%15) tercih etmeyeceğini, 4 'ü (%4) ise kararsız olduklarını bildirmiştir.

Bu dersi seçmek isteyeceğini bildiren 88 katılımcıdan bazıları nedenlerini şöyle açıklamışlardır:

- K92: *Kesinlikle isterdim. Gerekli olduğunu düşünüyorum.*
- K27: *Bence gerekli. Atanamayacağımız için bari bu işi yaparız.*
- K63: *Elbette isterdim. Her Türkçe öğretmeninin alması gerektiğini düşünüyorum. Hitap edeceğimiz öğrenciler her zaman Türkçe bilen olmaz. Dil bilmeyen insanlara da eğitim vereceğimiz için almamız şarttır.*
- K2: *Evet isterdim. Çünkü çok sevdiğim ana dilimi yabancılara nasıl öğreteceğimi bilmek isterdim.*
- K43: *Adı ilginç geldi. Merak eder, alırdım her halde...*
- K4: *İsterdim çünkü kendi dilimin dışarıdan nasıl olduğunu hep merak etmişimdir. Daha kapsamlı bir şekilde görmek isterdim. İlerde nerde görev alacağım belli olmadığı için faydalı olabilir.*
- K12: *Evet isterdim. Bence gerekli ve faydalı bir ders. Sonuçta ülkemizde Türkçe öğrenmek isteyen ve bu dili öğrenmesi gereken birçok yabancı var. Bunlara öğretecek birisi lazım. Kendi açımızdan ise eğitim alanında kendimizi geliştirmemizi sağlayacaktır. Dilimizi daha iyi öğrenebileceğimizi de düşünüyorum. Çünkü bir şeyi en iyi anlatarak öğreniriz.*

Katılımcıların 16'sı (% 15) seçmeli olsa bu dersi almak istemeyeceklerini bildirmiştir. Neden istemeyeceklerini ise şöyle açıklamışlardır:

- K37: *Hayır istemezdim. Ben yabancılara değil Türklere Türkçe öğreteceğim.*
- K43: *İstemezdim. Mesleğimi geliştirmek için başka dersleri seçerdim.*
- K85: *Yok istemezdim. Daha fazla yaygınlaşmış bir dili öğrenmek isterdim.*
- K22: *İstemezdim. Alttan çok fazla dersim olduğu için buna gerek yok derdim.*
- K36: *Hayır istemezdim. Bölümüm olarak daha önemli dersleri alabiliriz. Edebiyat, dil bilgisi filan...*

108 katılımcıdan 4'ü (% 4) ise ders seçmeli olsa isteyip istemeyecekleri konusunda kararsız olduklarını bildirmiş ve durumu şöyle açıklamışlardır:

- K5: *Bilemedim. Emin değilim.*
- K13: *Geçen yıl dersi alanlara sorar zorluk ve kolaylığına göre karar verirdim.*
- K74: *Dersi veren hocaya bağlı olarak kararım değişir.*

3. Bu dersten elde etmeyi umdukları kazanımlar

Yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre katılımcıların belirttiği beklentiler beş ana tema altında toplanmaktadır.

Tablo 6: Dersten Beklentiler

Beklentiler	f	%
İş alanı oluşturma	21	% 19
Alan bilgisini güçlendirme	49	% 46
Yabancılarla iletişim kurma	15	% 14
Yeni bir şey öğrenme	7	% 6
Beklentisi olmayan	16	% 15
Toplam	108	100

Toplam 108 katılımcının derse katılmadan önce bu dersten beklentileri sorulduğunda bazı katılımcılar beklentilerini şöyle açıklamışlardır:

- K76: *Kendi dilimi yabancılara gözüyle tanıyabilmem ve onlara aktarabilmem...*
- K1: *Yabancı insanlarla iletişim kurmamıza yardımcı olabilir.*

- K93: *Türkçe kelime hazinem zenginleşir ve dilbilgisi kurallarını düzgün bir şekilde öğrenip uygularım.*
- K11: *Ana dili başka olan çocuklara nasıl anlatırız Türkçeyi öğreneceğiz ya ben bunu kazanım olarak görüyorum. Onun dışında hiçbir kazanımı yoktur herhalde...*
- K24: *Yabancı dile sahip insanlara kendi dillerinden ayrı bir dil nasıl ve ne derecede öğretilbilir? Bunu öğrenmeye çalışacağım.*

4. Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler arasındaki benzerlik ve farklılıklar

Tablo 7: Benzerlik ve Farklılıklar

Yöntem ve teknikler	f	%
Farklı	74	%69
Aynı	25	%23
Fikrim yok	9	%8
Toplam	108	100

Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler arasında benzerlik ve farklılıklar olup olmadığı sorulduğunda 25 (%23) katılımcı ikisinin de aynı şey olduğunu söylemiştir. 74 katılımcı (%69) ise benzerlikler olsa da ikisinin arasında farklılıklar olduğunu 9 (%8) katılımcı ise bu konu hakkında fikri olmadığını bildirmiştir.

Yöntem ve teknikteki benzerlik ve farklılıklarla ilgili bazı katılımcılar görüşlerini şöyle açıklamışlardır:

- K2: *Öğretilmek istenen dil aynı olduğu için mutlaka kullanılan yöntemlerde benzerlikler olacağını düşünüyorum.*
- K18: *Bence aynıdır. Herhangi bir dil öğretilirken genellikle aynı tür ve yöntemlerden yararlanılır. Basitten karmaşığa bilinenden bilinmeyene gibi yolları izlenerek bil dil öğretimi tercih edilebilir.*
- K94: *İkisi de aynı şey bence. İkisinin de ortak noktası dil öğretimidir. Kendi diline yabancı bir toplumla farklı bir dil bilen topluma Türkçe öğretmek arasında fark yoktur.*
- K35: *Elbette benzerlik ve farklılıklar olduğunu düşünüyorum, çünkü yine dil öğretiyorsunuz benzerlikler vardır. Fakat yabancılara olduğu için farklı yöntem ve teknikler olmalı.*
- K12: *Elbette vardır. Aynı konuyu anlatacağız aslında sadece anlattığımız kitle farklı olacak hedefe görelilik ilkesine uymak zorunda olacağımız için hiç Türkçe bilmeyen bir yabancıya tabi ki bir Türk'e anlattığımız gibi anlatamayız. Onların anlayacağı şekilde sadeleştirmeli, onlara uyarlamalıyız. Bu sebeple bazı farklılıklar doğabilir.*
- K55: *Bilmiyorum. Bu dersi daha önce almadığım için kıyaslama yapamayacağım.*
- K101: *Ders hakkında ön bilgim yok*
- K28: *Hiçbir fikrim yok. Farklı olmasını umut ediyorum.*

Böylece 108 Türkçe öğretmen adayının ders hakkındaki görüşleri belirlenmiştir.

Sonuç

Yabancı dil öğrenimi, kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir. Bu da öğreticinin uzmanlığını ve öğrencinin çabasını gerektiren bir süreçtir. Yabancılara Türkçe öğretimi, ana dili olarak Türkçe eğitimi ve öğretiminden farklı boyutları olan bir alandır. Bu kadar farklı içeriğe sahip bir konu için lisans programlarında sadece bir yarıyıl ve haftada 2 saatlik bir eğitim süresinin yeterince etkili olamayacağı açıktır. Durukan ve Maden (2011) yaptıkları bir çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe Öğretmenliği Bölümü lisans programı derslerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmanın sonucunda; Türkçe öğretmeni adaylarının derse karşı tutumlarında dersin içeriğinin, derste kullanılan yöntem ve tekniklerin, dersin Türkçe öğretmenliği yeterliği için gerekli olmasının, dersin teorik veya uygulamalı olmasının, dersin disinin/haftalık saatinin, derste kazanılan bilgi becerilerin okul deneyiminde kullanılabilmesinin, dersin özel ve mesleki yaşantıda faydalılığının ve dersin Türkçe Eğitimi bölümünün hedeflerine uygunluğunun oranlarında ve ortalamanın üstünde

etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda söz konusu dersin ancak konuyla ilgili farkındalık oluşturmak üzere gerçekleştirilebileceği kabul edilmelidir.

Bu çalışmanın amacı, Türkçe Öğretmenliği Öğretim Programında zorunlu dersler arasında 3. yıl 6. dönemde ve “Yabancılara Türkçe Öğretimi” adıyla yer alan derse yönelik öğrencilerin hazırbulunuşluk ve beklentilerinin belirlenmesidir. Bu amaç için öncelikle bilinmesi gereken hususlardan birisi öğrencilerin programa gönüllü katılıp katılmadığıdır. Ancak görüşme yapılan toplam 108 katılımcının 72’si (%67) okuduğu bölüme isteyerek geldiğini bildirirken 36’sının (%33) mecbur kaldığı için bu bölümde okuduğunu bildirdiği belirlenmiştir. Bu durumun ise katılımcıların hazırbulunuşluklarına ve beklentilerine yansımaları kaçınılmazdır. *‘Diplomayı alıp başka iş yapacağım zaten. Gerek yok fazladan derse.’* diye görüş bildiren öğrenci sadece ortalama bir başarıyla mezun olmayı istediğini ve beklentisini minimum tuttuğunu açıklamaktadır. Elbette bu öğrenci seçmeli ders olsa söz konusu dersi almaya gerek duymayacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretimi dersi seçmeli bir ders olsaydı tercih edip etmeyecekleri sorulduğunda toplam 108 katılımcıdan 88’ü (%81) dersi almak isteyeceğini, ancak 16’sı (%15) istemeyeceklerini, 4’ü (%4) ise kararsız olduklarını bildirmiştir. Oysa öğrencinin bir derse karşı tutumu, o derste başarıyı etkileyecektir (Şam Altunay, 2007: 3).

Bununla birlikte seçmeli ders olsa tercih edip etmeyecekleri sorulduğunda, bilmediği bir konu hakkında yeni bilgilerden ziyade öğretmen olduğunda işine yarayacağını düşündüğü doğrudan alan derslerini tercih edeceğini belirten katılımcılar da mevcuttur. *‘Bu yeni bir konu, ben seçmezdim. Öğretmen olunca işime yarayacak şeyleri isterdim.’*

Ayrıca katılımcı ifadelerinden ortaya çıkan bir diğer sonuç, seçmeli derslerin içeriğine bakılmadan sadece isimlerinin etkili olduğudur. Zira bazı katılımcılar ders seçmeli olsa ismi değişik geldiği için seçebileceklerini bildirmişlerdir. *‘Adı ilginç geldiği için kesin alırdım.’* *‘Edebiyat yok, eğitim bilimleri yok gibi duruyor. Adına bakar kesin alırdım.’* Bu durum doğrudan çalışmanın konusu olmasa da ders seçiminde dikkate alınması gereken hususlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yabancılara Türkçe dersiyile ilgili katılımcıların belirttiği beklentiler beş ana tema altında toplanmaktadır. Öğrencilerden 49’u (%46) alan bilgilerini güçlendirmesini, 21’i (%19) eğer atanamazlarsa iş imkanı sağlama, 15’i (%14) yabancılarla iletişim olanağı sağlama, 7’si (%6) kendileri için yeni bir şeyi öğrenme beklentilerinin olduğunu bildirmişlerdir. 16 katılımcı ise zaten öğretmen olmak istemedikleri için diploma dışında bir beklentilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu sonuç lisans eğitiminin doğrudan meslek imkanı olarak görülmediğini kanıtlamaktadır. Üzücü de olsa benzer şekilde, Gelişli ve Beisenbayeva’nın (2015) öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme/anabilim dalına yönelik tutumlarını karşılaştırdıkları çalışmalarında çıkan sonuca göre de toplam tutum puanı üzerinden karşılaştırıldığında, Felsefe Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Psikolojik Danışma ve Rehberlik ve Türk dili ve Edebiyatı öğretmenliği bölüm/ anabilim dallarında diğer bölüm/anabilim dallarına göre daha yüksek düzeyde olumlu tutum gözlemlendiği oysa Türkçe Öğretmenliği ve Almanca Öğretmenliğinde en düşük düzeyde olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin olduğu belirlenmiştir.

Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler arasında benzerlik ve farklılıklar olup olmadığı sorulduğunda 25 (%23) katılımcı ikisinin de aynı şey olduğunu söylemiştir. 74 katılımcı (%69) ise benzerlikler olsa da ikisinin arasında farklılıklar olduğunu 9 (%8) katılımcı ise bu konu hakkında fikri olmadığını bildirmiştir.

Söz konusu dersin amacı programda; *Yabancılara Türkçe öğretiminin hangi yaklaşım, yöntem ve tekniklerle yapılacağını kavrar ve bununla ilgili materyalleri oluşturabilir. Yabancılara Türkçe öğretiminin, ana dili öğretiminden farklı yöntem, teknik ve materyallerle en iyi şekilde nasıl öğretileceğini belirler* olarak belirtilse de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yeterli düzeyde bilgi ve beceri edinilmesi için bu ders saatinin yeterli olamayacağı açıktır. Bu şartlarda söz konusu dersi alan bir öğrencinin; *‘Dilimizi hiç bilmeyen birisine nasıl Türkçe öğreteceğimizi öğreneceğiz.’* beklentisini karşılamanın neredeyse imkansızlığı ortadadır.

Sonuç olarak, söz konusu ders zorunlu olarak farkındalık oluşturmak üzere tasarlanmalı ancak lisans seviyesinde söz konusu alana uzman yetiştirecek programlar olmadığından, seçmeli derslerle desteklenen zenginleştirilerek ilgilenen adayların yetiştirilmesi için de olanak sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: odak grup görüşmesi, [A qualitative interview method: focus group interview] *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (1), 95-107.
- Durukan, E., Maden, S. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Türkçe Öğretmenliği Lisans Programına Yönelik Görüşleri [Opinions of Turkish Teacher Candidates for Turkish Language Teaching Undergraduate Program], *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:19 Sayı:2, 555-566.
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2018). [Ministry of Interior Directorate General of Migration Management], <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> (7.09.2018)
- Gelişli, Y., Beisenbayeva, L. (2015). Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin, Öğrenim Gördükleri Bölüme Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması [Comparison of the Attitudes of Gazi Education Faculty Students Towards the Department of Education], *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:4, Sayı:1, Makale No:27, 284-294.
- Türk Kızılayı Göç ve Mülteci Hizmetleri Müdürlüğü, 2017 Yılı Göç İstatistik Raporu [2017 Migration Statistics Report]; https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/38492657_2017-yili-goc-istatistik-raporu-ocak-2018.pdf (7.09.2018)
- MEB, (2013). Ülkemizde geçici koruma altında bulunan Suriye vatandaşlarına yönelik eğitim öğretim hizmetleri genelgesi raporu [Circular on education and training services for Syrian citizens under temporary protection in Turkey], http://fethiye.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_10/02093016_scannedimage24.pdf (8.09.2018)
- MEB, (2016). PICTES Projesi, <https://pictes.meb.gov.tr/> (19.09.2018)
- Şam Altunay, E. (2007). Amasya Eğitim Fakültesinde Farklı Bölümlerde Okuyan Öğretmen Adaylarının Tarih Dersine İlişkin Tutumları [Attitudes of pre-service teachers studying in different departments in Amasya Faculty of Education], *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 27, Sayı 3, 1-19
- Şeker, B. D. ve Arslan Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: Sosyal psikolojik bir değerlendirme [Refugee children in the educational process: A social psychological assessment], *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 8(1), 86-105.
- UNICEF (2016). Türkiye'deki Suriyeli mülteciler bilgi notu [Syrian refugees in Turkey annotation], http://unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/T%C3%BCrkiyedeki%20Suriyeli%20C3%87ocuklar_Bilgi%20Notu%20Subat%202016_3.pdf (17.09.2018)
- Yavuz, Ö., Mızrak, S. (2016). Acil durumlarda okul çağındaki çocukların eğitimi: Türkiye'deki Suriyeli mülteciler örneği [Education in school age children in emergencies: The Case of Syrian refugees in Turkey], *Göç Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2, 175 – 199.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in the social sciences]*, Ankara: Seçkin Yayınevi.